

Личностно развитие

ПОСТИЖЕНИЯТА НА ИНДИВИДА СА ИЗРАЗ НА УСПЕХА НА ДЪРЖАВАТА

Поредното представяне на книгата “Европа за хората – достойният труд на достойните хора”, дело на незрящата журналистка Таня Йовева – председател на Сдружение НАР, се проведе на 20-ти май т.г. във Варна в залата на Националното радио. В топла и приятелска атмосфера събитието започна със звънките гласчета на децата от училището за деца с нарушено зрение в града. Те изпълниха няколко популярни песни и създадоха приятно настроение в залата. Публиката ги изпрати с бурни аплодисменти като признание за техния талант.

Присъстващите бяха представители на неправителствени организации и граждани, съпричастни на проблемите, касаещи хората с увреждания в нашата страна. За съжаление, поканените служители от Бюрото по труда във Варана не се отзоваха, вероятно поради това, че събитието бе в извън работно време.

Георги Георгиев – председател на Национален алианс за социална отговорност каза: “Поздравявам Таня за това, което прави през целия си живот. Всеки сам определя критериите за своя успех, а когато човек е избрал благородна кауза и работи с желание, постига много. Нашите две организации имат общи виждания, общи цели и присъствието ми на днешната среща е израз на признанието ми към труда на Таня Йовева. Книгата на авторката ме впечатлява найвече с позитивизма ѝ. Портретите на успели хора с увредено здраве са израз не само на индивидуален висок дух. Именно чрез личните ни постижения се измерва и успеха на нашата държава. Тази книга е хубав знак, че

обществото ни се променя и поема все по-голяма социална отговорност, въпреки трудностите и множеството проблеми, които имаме за разрешаване.”

Георгиев разказа и за постиженията на Община Варна по отношение на хората с увреждания в региона. Създаден е Обществен съвет от организациите, работещи в тази сфера, които вече са над петдесет. Имат уникална общинска програма за социални услуги. Тук е учреден и първия в страната съвет за интеграция на хора с увреждания. В резултат на тези действия Община Варна има най-много видове социални услуги, които са финансирани от местния бюджет. Що се отнася до създадената до момента достъпна среда, има още много какво да се желае, въпреки че направеното до сега не е малко и е видимо. Георгиев подчерта, че постигнатото в града е благодарение на неправителствените организации, които, освен че са много, са активни и дейни. Той е на мнение, че взаимовръзката между неправителствения сектор и общините би трябвало да е силна и всички те да работят заедно, за да има по-добри постижения, като даде за пример освен морската ни столица, но и общината в Пазарджик.

Диана Иванова от Сдружение за подкрепа и интеграция на хора с увреждания сподели: “Самата държава не помага достатъчно за реализацията на хората с увреждания. От професионалния си опит знам, че това са хора като всички останали - те са умни, талантиливи и способни, имат желание да се себerealizират в обществото. За съжаление, в България нещата се случват много мудно и би било добре фирмите да подадат ръка и да помогнат на тези хора. Освен това в Бюрата по труда трябва да има по-добри посредници, които да консултират хората с увреждания и потенциалните работодатели. Трябва да се организират специални борси за набиране на работници с увредено здраве. Нужно е да се създаде бъдеще за тези хора и да им се даде възможност за реализация. Инициаторите за създаване на нашето сдружение всъщност са родители на деца с ментални увреждания. На 18-ти май чествахме 19 години от създаването на Център “Ривиера”, специализиран за хора с ментални проблеми. Инициативите и идеите ни са много и разнообразни и екипът ни прави всичко възможно да ги осъществява. Водим хората на екскурзии в страната и в чужбина, създаваме различни художествени изделия, с които участваме на базари, правим концерти и спектакли. Именно по тази причина искрено се надявам България да израстне в

отношението си и приемането на различията между хората. Ако всеки един от нас помогне с малко внимание, отдели малко от времето си, нещата ще се случават много по-добре и по-бързо.”

Въпреки сложната политическа обстановка в страната, както и финансовата криза, чудесно е да отбележим, че работата на неправителствените организации в България води до реални положителни резултати. Превъзможвайки предрасъдците, проявявайки толерантност и съпричастност нашето българско общество развива социална отговорност, която ни сплотява като нация.

Галина Горанова

ДНЕВЕН ЦЕНТЪР „РИВИЕРА”

При посещението ни във Варна имяхме възможност да видим дневния център за хора с ментални увреждания „Ривиера” и към същото сдружение – почасов център за обучение „Чайка”.

„Ривиера” е един от малкото центрове в страната с чудесни възможности за работа и отдих. Намира се в близост до „Делфинариума”. В красива искрящо жълта четириетажна сграда с китни тераси и прекрасно подредена цветна градина, мястото грабва от пръв поглед. Вътре сградата е направена уютно, удобно, адаптирана е за хора с увреждания. Навсякъде се усеща любовта, с която екипът е подредил всяко кътче и с която той работи.

Ръководител на центъра е Мария Чанкова – една слънчева и позитивна работохоличка, достойна за уважение. Работила е много години в социалната сфера, а от две години ръководи двата центъра и е успяла да ги направи уникални. В работата си тя разчита на добрите спонсори и е успяла да осигури ремонти, компютри и удобства, от които асансьор в сградата, автобус с платформа за хора с увреждания -

дарение по програмата на Сакскобурготски за социално подпомагане. За две години, сподели Анелия Атанасова – ръководител на програмата, са осигурени средства за 18 социални домове в цялата страна.

Председателката на Сдружението за подкрепа на хора с интелектуални затруднения – Надя Вълкова е дарила 16 хил. евро за поставянето на нова дограма на център „Ривиера”. Тя самата се занимава с бизнес, има две деца с ментални увреждания, които отглежда с цялата си любов и достойнство и е една от инициаторките за създаване на сдружението.

Благодарение на добрите специалисти, клиентите с умствени затруднения са постигнали много. Тук царя топла и приятна атмосфера. Някои от тях пътуват вече без затруднение сами в градския транспорт, посещават учреждения, попълват заявления и са се научили добре да общуват с хората. Това е не само удовлетворение, но и гордост за преподавателите, тъй като се изисква много търпение, сила на духа и желание, за да се постигне такъв успех. В момента по проект, по който центърът работи, младежи с ментални увреждания ще работят подходяща за тях работа в един хотел.

Ръководителят на групата Таня Мончева споделя: „Работя в сдружението от 2000 година. За известно време прекъснах, но от миналата година отново се върнах в центъра. По професия съм психолог и съм си поставила за цел да направим възможното за хората, за да се чувстват те пълноценни, полезни за семействата си и за себе си. Всеки ден, при хубаво време посещаваме „Делфинариума”, морето, пътеката на здравето, направена от общината, съчетаваме умело физическите упражнения с плажа. Сред природата нашите курсисти събират материали, които после се използват за развиване на техния творчески потенциал. Провеждаме занимания, които интригуват, ангажират и стимулират всички възможности, които имат нашите клиенти. Най-често наблюдаваме на творческите дейности. Имаме прекрасни художествени произведения, с които участваме в благотворителни базари. Също така използваме музикотерапия в нашата работа, която влияе благотворно на всеки организъм и особено на тях. Освен това бяхме получили като дарение възможността клиентите ни да се лекуват в барокамера. Гордеем се с това, че в нашия център организираме концерти, спектакли,

екскурзии, изложби. Нашата ръководителка има много идеи и прави всичко възможно да ги осъществяваме.”

През 1994 година е създадено Сдружение за подкрепа и интеграция на хора с интелектуални затруднения по инициатива на родители с такива деца, а през 1996 г. е изграден и почасов център за обучение „Чайка”. Посрещнаха ни ведри и усмихнати служители в същата приказна обстановка, в която се бяхме озовали в ДЦ „Ривиера” – много светлина, красиви багри и множество художествени произведения. И тук ни разказаха, с колко любов и търпение върви работата им. Показаха ни керамични изделия, изпечени и изрисувани от курсистите, барабани, които също са изработени от тях, и които се използват в музикотерапията и в ритмотерапията. Подобно на дневния център и тук се организират концерти, екскурзии и още много и различни прояви, които се правят по идеи на самите курсисти. Във фоайето имат табло на желанията и оставят на него бележките си с тях, а после всички заедно работят за осъществяването им.

С колко сила на духа, търпение и любов трябва да е надарен един човек, за да отглежда деца с ментални увреждания или да работи с такива хора? Отговорът е прост – наистина с много. Чуйте нашия глас – това е нашата камбана, и един въпрос, който остава – приемаме ли различните?!

Галина Горанова

КАУЗАТА Е ВОДЕЩА В СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ

На 16 май Сдружение НАР представи за пореден път книгата „Европа за хората – достойният труд на достойните хора” на незрящата журналистка Таня Йовева. Тук бяха дошли представители на общината, Бюрата по труда, неправителствени организации, журналисти и граждани. Всички те бяха съпричастни с проблемите на хората с увреждания и искаха едно по-добро настояще и бъдеще за тях. На срещата се говори не само за възможностите за заетост на хората с увреждания на пазара на труда, но и за социалните услуги и работата в домовете за възрастни и хора с физически увреждания.

Много са желаещите да работят. Само в районната организация на хората с увредено зрение са изявили желание над 120 души. Председателката на организацията г-жа Мардеросова подчерта, че трябва да се обърне внимание най-вече на защитените професии, като се съблюдава какво могат да правят най-добре тези хора, в зависимост от техните специфични възможности. Изключително се набляга на израза „интеграцията” на хората с увреждания, но не се ли промени моделът, всичко се превръща в празнословие. „Ние сме част от това общество – каза тя – ние го съставяваме.” Мардеросова предложи да

се създават центрове за подкрепа и целева ориентация, за да се проверяват възможностите на хората с увреждания, да бъдат стимулирани и предлагани на пазара на труда по един съвременен и достоен начин. Самата тя работи повече от 23 години като председател в организацията и добре познава проблемите на хората с увредено зрение. За съжаление не е в състояние да им помага пълноценно и именно по тази причина тя горещо желае промяна на модела.

Панайот Димитров от организацията на сляпо-глухите в България сподели, че дълги години е работил като кинезитерапевт, обучавал е студенти и е полагал подписа си върху техните сертификати. Наскоро обаче се оказало, че неговото образование е нелегитимно?!, поради което е бил освободен от заеманата от него длъжност. За съжаление, това отново е един израз на скрита дискриминация спрямо хората с увреждания. Странно как образованието на едни е признато, а на други същото се оказва нещо съвсем различно.

От изказванията на присъстващите, разбрахме, че много са инициативите за решаване на проблемите на хората с увреждания. В Бюрата по труда организират борси с работодатели и работници с увреждания – нещо, което се прави отдавна в чужбина. Отпусканите места са крайно недостатъчни – само 10 за година, а желаещите са над 200. Вият се опашки и за Европейските програми, но и там бройките са минимални, както за работодателите, така и за работниците. За жалост обаче, оказва се, че работодателите предпочитат да си платят глобите, но не и да вземат на работа хора с увреждания. Считат, че такива хора ще затруднят работния процес във фирмите им, а всъщност хората с увреждания се оказват точно толкова пълноценни, колкото и останалите, особено тези, които са добри специалисти. Въпреки това, когато се отворят работни места, субсидирани по различните програми, те се отзовават веднага, тъй като получават дивиденди.

Интерес представляваше за присъстващите и изказването на Детелина Матева – директор на Дом за хора с физически увреждания. Тя работи по западен образец, прилагайки добри практики, а екипът ѝ се стреми да разнообразява живота на хората в дома, като ги стимулират да изработват различни изделия и да организират благотворителни базари за реализирането им. Характерното за Матева е, че тя предпочита да назначава хора с увреждания, които по нейно мнение се справят прекрасно. Под ръководството ѝ е

организирана и Социална трапезария, в която работят 12 души, обслужващи над 100 клиенти.

Ина Петрова гл.експерт от дирекция „Социални дейности” - община Русе разказа за всичко онова, което те са успели да направят за хората с увредено здраве в региона. Ентусиазмът в гласа ѝ бе заразителен. Усещаше се удовлетвореността от добре свършената работа. В момента общината е разкрила 40 вида социални услуги за 2013 година. Една част от тях са с делегиран бюджет, друга с общински и трета, благодарение на различни Европейски програми. Планира се разкриване на още 21 вида – 15 за деца и 6 за възрастни. Стремежът на община Русе е всички разкрити социални услуги да продължат да функционират като ощински.

Както обикновено накрая на всяка дискусия по повод проблемите на хората с увреждания, стигаме до извода, че да посветиш работата си на тази сфера е въпрос на голямо и добро сърце. Дали ще им се заплаща за това или не, за тях е по-важна каузата.

Таня Йовева

ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ – РУСЕ В ДЕЙСТВИЕ

След поредната дискуссионна среща по повод проблемите и реализацията на хората с увреждания на пазара на труда в Русе посетихме Център за социална рехабилитация и интеграция на незрящи. Когато влязохме усещането ми бе, че съм попаднала в кукленска къща – свежи, весели тонове, удивителни произведения на изкуството, лъчезарни и усмихнати служители, които ни приеха с щедро сърце. Удивлението ми се засили още повече, когато разбрах, че всяко уникално изделие е плод на фантазията и усърдния труд на незрящи хора.

Ръководителката на центъра – Здравка Генова повече от 20 години е работила в Дом за сираци. Тя е педагог и логопед. Тук, в центъра, е успяла да научи много от хората, които обучава. Пред нас Генова

сподели: „Ако се научиш да работиш с хора с увреждания, значи ще успееш да работиш и с всички останали с лекота. Важното е във всяка професия да влагаш много любов – без нея нищо не се получава.”

Генова обучава незрящите в изобразително изкуство. По стените видяхме пъстри и вдъхновяващи декупажи, а по етажерките оригинални купи, кошници с красиви великденски яйца, гравирани бутилки, часовници и картини. Ръководителката сподели още, че докосването при незрящите е от изключително значение, така те опознават света. Генова ни показа тъкачен стан, на който курсистите изработват пъстри пана. Той е модифициран по такъв начин, че незрящите могат да се справят без усилие. Направено е специално приспособление, което всъщност се оказва нещо простичко – прибавена е една летвичка допълнително. Тя разказа, че доста дълго са мислили по какъв начин да приспособят стана, така че да работят на него техните курсисти. Беше изключително горда с тях, с техните произведения, както и със своите колеги.

Разговаряхме и с младата ѝ колежка, която завършва магистратура в областта на социалните науки. Та обучава курсистите по готварство и ориентация. Сподели ни, че като студентка е работила с такива хора като доброволец. А на въпроса, защо е избрала именно тази професия, се оказва че тя дори не се е замисляла, просто пътят я е водил натам съвсем естествено.

В Центъра курсистите се обучават и по компютърна грамотност. Техният преподавател е Валентин Данев, който е незрящ и засега работи само на граждански договор, защото все още няма отпусната бройка и достатъчно средства.

Мечтата на ръководителката е Центърът да стане по-голям, с по-богата база, за да може хората да се занимават и със спорт, с танци и др.

Таня Йовева

ИДЕИ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ КЪМ МТСП В ПОЛЗА НА ЗАЕТОСТТА

Общественият съвет обсъди политиките по заетостта. Секретарят на консултативния орган и директор на дирекция „Политика на пазара на труда“ Елка Димитрова запозна присъстващите с основните показатели на пазара на труда и приоритетите в Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) за 2013 г.

По статистика на НСИ през 2012 г. са устроени на пазара на труда 110 503 човека, а безработните, на които е осигурена заетост, са 41 888 души.

Хората, на които се обръща внимание, са предимно младежи и лицата над 50 г.

Много са програмите, по които могат да кандидатстват безработните. За младите хора те са: „Първа работа“, „Ново работно място“, „Стажуване“, „В подкрепа на институциите“, а субсидираните са: „От социални помощи към заетост“, „Над 50“, „Хора с увреждания“ и „Вземи живота в свои ръце“.

Обръща се особено внимание на квалификацията на хората, където възможностите за обучение са както за безработни лица, така и за заети.

Основен акцент на заседанието бе поставен на заетостта на хората с увреждания. Минчо Коралски представи Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания с хоризонт 2011-2020 г. „Хората с увреждания имат огромен потенциал за работа в ИТ секторите и в приложните занаяти“, каза той - „Трябва да се търсят специфичните възможности на индивида, и ако бъдат назначени в дадена фирма, те доказват, че работят по-добре от останалите, защото са по-съсредоточени, предани и посветени на работата си.“ Коралски често дава пример с човек от Плевен, който има ампутирани крака и ръце, но е шампион по автомобилизъм. „Човек е това, което иска да бъде, а не това, което иска обществото от него“ – подчерта той. Оказва се, че работодателите не биха назначили хора с увреждания, ако няма посредници и нормативна база.

„Дейността на защитените предприятия е изключително важен инструмент в създаването на заетост на хората с тежки ментални увреждания”, каза още Коралски. Той се обърна към всички членове на съвета с призив за обществена подкрепа в намирането на механизми за заетост на хората с увреждания и подчерта, че интегрирането им е от ключово значение. „Не се случва нищо, ако няма активна политика и обществена съпричастност. В държавната администрация беше създадена квота за хора с увреждания и някои от тях участваха в конкурсите и ги спечелиха, но не бяха назначени, поради факта, че не са създадени необходимите условия за придвижването им до работното място в съответната администрация. Преди осем години са отпуснати 2 млн. лв за проекти и те са все по толкова на година. През 2012 г. са изпълнени 29 проекта, от които 23 са за създаване на условия на подходящо работно място. Заслужава да се отбележи, че проектите за създаване на самостоятелен бизнес са сто процента успешни, а това е уникално. Има няколко фирми от тях, които се развиват прекрасно и вече са назначили по 15-20 човека на работа. Първоначално им се отпуска сумата от 20 хил. лв. Агенцията финансира и в специализираните предприятия за хора с увреждания с над 1 млн. лв. С вложените инвестиции са назначени на работа 41 души. Трудно мога да приема факта, че по Европейските програми назначаваме млади хора с увреждания, обучаваме ги, квалифицираме ги, а след девет месеца ги освобождаваме, с което уронваме не само престижа си, но и тяхното самочувствие. За мен това са хвърлени на вятъра пари. Много пъти съм искал да ми отпуснат допълнителни средства, за да назнача тези прекрасни младежи на работа, но такива до сега не са ми отпускани.”

Втората тема, по която разискваше Общественият съвет, беше свързана с доходите на населението.

„По данни на НСИ в периода 2008-2012 г. реално, отчитайки инфлацията, доходите на семействата са се покачили с 4.4%”, съобщи директорът на дирекция „Жизнено равнище, социална сигурност и демографско развитие” Веселин Инджев, който откри обсъждането на темата. Той посочи, че за същия период средната работна заплата реално е повишена с 24, 5%, като в частния сектор покачването е с 31%.

Това не съответства на реалната действителност, тъй като България е на първо място по бедност в Европа. Има статистика за средната

работна заплата за страната, но няма такава за това каква част от населението получава ниски доходи.

Остава ни само надеждата, че следващото програмно правителство ще насочи усилията си към подобряване на социалната политика и главно на активната ангажираност на хората в работния процес и увеличаване на доходите.

Таня Йовева

ПОДКРЕПАТА ОТ ДЪРЖАВАТА НА ДЕЦАТА В БЪЛГАРИЯ Е С НИСКА ОЦЕНКА

Общественият съвет към министъра на труда и социалната политика проведе поредното си заседание. Обсъдени бяха проблемите със закрилата на децата и процеса на деинституционализация.

На заседанието бе поставен акцента върху ролята на превенцията за изоставянето на децата и работата с родителите в посока грижа за децата.

Изпълнителният директор на сдружение „Национална мрежа за децата“ Георги Богданов констатира, че системата за закрила на детето се намира в колапс и то по няколко причини: социалните работници са с нечовешка натовареност, а в същото време трябва да се засили работата върху случаи на домашно насилие над деца; центровете за настаняване на деца би следвало да са защитени жилища, с подходяща домашна среда, а те на практика се оказват малки институции. „Настояваме Законът за социалното подпомагане да бъде променен. Няма ясна система за реинвестиция на парите от закриването на домовете в разкриването на нови социални услуги. В България всяка година се изоставят 2 200 бебета и не можем да останем безучастни към тези проблеми свързани с децата – каза той. „Има количествени, но не и качествени изменения по отношение на законите за децата. По-скоро нещата се контролират на хартия, и това как е направен един доклад, отколкото, каква работа реално е

свършена. Констатацията ми е тъжна. Не случайно 2012 е годината с най-ниска регистрирана раждаемост в нашата страна.”

По изчисления на организацията през 2011 г. около 2,5 млн. лева не са реинвестирани в услуги за децата и семействата. По данни на сдружението в България 52 % от децата са в риск от бедност.

Неправителственият сектор настоява за финансови и качествени стандарти за услугите за децата и семейството. В сферата на социалните услуги работят високо квалифицирани специалисти, но за жалост заплатите им са драстично ниски и е крайно време да се увеличат доходите им.

Министерството на труда и социалната политика е насочило усилията си към превенцията, ранната интервенция, подкрепа на семействата и осигуряването на семейна или близка до семейната среда за децата. До края на есента на тази година ще е изградена цялата материална база на общностните центрове за деца и семейства по Проекта за социално включване.

В Агенцията за социално подпомагане работят близо 800 души в отделите за закрила на децата. Натовареността на социалните работници е много висока, поради това, че всяка година има около 40 хиляди случая с деца, които се разглеждат от служителите.

Професор Владко Радулов предложи да бъде създадена Национална асоциация на родителите в България и отговорността за децата и тяхното възпитание да е 50-50 между учителите и родителите. Според него образованието в една страна се крепи основно на три неща: семейство, училище и общество. Повече се говори и обръща внимание на майките, вместо акцентът да пада върху децата. Освен това проф. Радулов предложи да се изградят социални служби в училищата и към авто и ЖП гарите в страната, за да се наблюдават бездомните деца, и да се помага на инвалидите и възрастните хора. Много от тези услуги могат да се извършват и от доброволци.

Добре би било да се притъпи противопоставянето на отделни групи хора, например – родители и учители, сподели той. За подпомагането на такива дейности би трябвало да се създаде и семейно радио, каквито има много по света. От тази трибуна да се поставят, дискутират и решават много от проблемите на семействата и децата.

В „Бележник 2013: какъв е средният успех на държавата в грижата за децата?“ издание на „Национална мрежа за децата“ оценката за грижите на държавата за тази целева група е твърде ниска. В областта на „Конвенция на ООН за правата на детето“, включваща: недискриминация, мнение на децата, детска бедност и благосъстояние, както и сигурност и здравословна среда, оценката е едва три. В областта на здравеопазването и образованието положението за жалост е оценено по същия начин. Картината по отношение на детското правосъдие не е много по-добра. В „Бележник 2013“ подробно са отразени и анализирани проблемите по които неправителствените организации работят усилено от години, а както и работата на държавата в това отношение. Оставаме с надеждата, че при тази ниска оценка, държавата ще прояви необходимата загриженост към проблемите на децата, защото те са бъдещето на България, и каквото днес създадем за тях, това ще им оставим в наследство.

Таня Йовева

МОДЕРНАТА КОМУНИКАЦИЯ В УЧИЛИЩАТА В ЕВРОПА

Центърът за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) проведе Международна конференция на партньорството, в която участваха представители от 20 европейски държави. Повечето от участниците бяха учители от детски градини и училища, които обменяха опит в различните организирани ателиета. Обединени от една хуманна кауза, всички бяха стопили различията помежду си. Хората не просто общуваха, те се забавляваха, докато работеха и бяха усмихнати и щастливи от това.

За конференцията подробно ни разказа Милена Караангова, която беше главен организатор на събитието и е Ръководител на програмата “Коменски”.

“Това е образователна програма, – споделя тя – която се изучава по електронен път. “e-Twinning” е програма, разработена от Европейската комисия в помощ на учителите. Тук имаме представители от различни държави: Франция, Турция, Чехия, Словения, Германия и т.н. Някои

хора са работили по тези програми, а други са начинаещи. Всички те бяха подбрани по групи по интерактивен начин, според езика, който говорят и опита, който притежават, за да си помагат взаимно. Учителите, които участват в конференцията общо са 110, всички те са разпределени по 4 души в група. Очакването е тези 27 групи да започнат свои проекти и да развиват дейностите си в бъдеще. По принцип по Европейските образователни програми съществува един тип семинари. Идеята е да се срещнат непознати учители и да започнат да работят заедно. Това събитие е семинар за професионално развитие. Ние осъществяваме идеята на контактните семинари и им даваме възможности да направят бъдещи проекти. Това е една чудесна възможност на учителите за професионалното им развитие, за подпомагане на тяхната работа. Централното управление на образователната програма е в Брюксел, като всяка държава има координатори на местно ниво. ЦРЧР в България е един от координаторите за тази дейност. Тази година ще има подобни семинари във Франция, Норвегия и Ирландия. Ние обявихме конкурс и подбрахме участниците за тези семинари. Съревнованието е за две места от всяка държава. Националното звено поема издръжката на тези двама участници в съответния семинар. Това е един от начините ЕК да подкрепя развитието на учителите в Европа. На нашия семинар в момента имаме 15 български учители.

Всяка година Централното звено от Брюксел раздава награди. В Европа годишно се изпълняват по 4-5 хиляди проекта, а от тях само 10-12 биват наградени на годишните конференции. И с гордост искам да кажа, че тази година по програмата “e-Twinning”, която вече е на седем години, за втори път има наградени български учители. Преди четири години наградата бе за учител от Варна, а тази година са наградени двама. Едната от тях е Наташа Тюркова от Казанлък в категорията “Межкултурно общуване”, а другата учителка е Керанка Георгиева от Варна, която спечели по проект “Бълхата пътешественик”. Този проект е един от трите най-големи в различните възрастови категории. В момента има над 2 500 български учители, които са регистрирани в платформата и работят по различни проекти. Преди седмица е регистриран 2 000-ят учител и той е от България. Само след няколко дни по-късно регистрираните се увеличиха и сега са 2 356 души. Това е прекрасно, защото тези хора не го правят с комерсиална цел. Учителите работят заради успеха на своите ученици и за тяхното интелектуално развитие.”

Силно впечатление ми направи изказването от Елеонора Чепишева – учител по английски език от Варна, която представи програмата “Уча се”. Тя сподели, че за нея преподавателската професия и работата с деца е истинско щастие, отдаване и начин на развитие. Тази програма дава възможност за индивидуален подход към всяко дете. “Мисля, че децата са различни и всяко от тях има специфични потребности. Образованието е като продуктите в магазина - един има нужда от едно, друг - от друго. Програмата “Уча се” дава възможност да се работи чрез видео уроци, интерактивни упражнения и индивидуален подход. Много обичам децата, обичам и професията си. Гордея се с учениците си. Ще ви разкажа за една от своите ученички – трудно и палаво дете, казва се Рая. На първия ни урок, тя буквално се постара да ме нарани, но търпението, с което се въоръжих, докато работехме заедно, интересът, който предизвика в нея тази програма, я превърна в едно мило и добро дете. Какво мислим, ние, учителите и какво децата за тази програма – ние сме приятно изненадани, а на учениците им е интересно и увлекателно, и разбира се, резултатите не закъсняват. Дори две от децата ми станаха телевизионни звезди и разказаха по телевизията за тази програма.”

Според Александър Ангелов от Центъра за творческо обучение новите технологии дават възможност за творческото развитие, но хората са тези, които правят промените. “Ние сме тези, които трябва да се променим, каза той. “Ние искаме и учениците да повярват в това, което правим и трябва да учим децата да работят с технологиите. Тази конференция бих казал, че е обмен между поколенията.”

Конференцията бе организирана много добре. Това беше не само мое мнение, но и мнение на чужденците. Повечето от тях бяха дошли в България за първи път и бяха силно впечатлени от топлата и красива София и заснежените върхове на Витоша над нея. Накрая бе представен филм за конференцията и много забавни снимки на участниците от работата им в ателиетата. Организаторите на конференцията показаха, че благодарение на съвременната техника и новите технологии, комуникацията може да се осъществява светкавично.

Таня Йовева

В управлението на страната са нужни чисти хора, които да работят за народа

В Банско се срещнах и разговарях с отец Костадин Калайджиев. С благи очи и топла усмивка той ни посрещна в китната градина на църквата Света Троица – втората по големина на Балканския полуостров, паметник на културата и духовността в града. Отец Костадин е свещенослужител от 2004 г и художник по призвание. Завършил е семинарията и Богословския факултет в София.

Изборът ми не бе случаен – отец Константин е човек, който умело съчетава работата си като свещеник с рисуването. Чувства се изключително удовлетворен от тава, че помага на хората. Има две деца, синът му е студент в Благоевград и следва психология, а дъщеря му е още ученичка. Съпругата му също е завършила Богословския факултет и заедно си помагат много.

Като млад той започнал да пее с няколко момчета: „Забеляза ни един свещеник и ни покани да разучим бански и религиозни песни.” – споделя оца. Именно от там тръгва неговият интерес към богословието и предопределя пътят му занапред.

Всеки ден отец Костадин има напрегнат и ползотворен ден. Рисува, когато чувства потребност. Това са предимно пейзажи и икони. На последната му картина е изобразен воал, които се отдръпва нагоре като театрален декор - море, лодки, кораб с платна, кей, крепост, зеленина и след това воалът се вдига – морето пресъхва, кеят и крепостта се разрушават. Картината е като пророчество, което ни показва, че катаклизми ще настъпят, поради човешкото нехайство към тази планета, ако не се погрижим за нея и за душите си. Много от картините на оца са изложени в православния център в Благоевград. Правил е редица изложби в Якоруда, Банско и региона.

Попитах го какво е мнението му за днешната действителност. Според оца, за да знаеш накъде вървиш, трябва да знаеш откъде идваш.” Трябва да се върнем към миналото, за да оценим днешния ден. В момента е необходимо да обърнем сериозно внимание на демографския срив в страната. Семействата трябва да имат повече деца, така те няма да се възпитават в егоизъм и консуматорство. Ще се научат да се грижат един за друг. Хубаво би било да имаме усещането

за грижа към съседа, към приятеля, към бедстващите хора” - казва той. „Понякога много малко е нужно на човек – просто да му кажеш „добър ден” с усмивка, за да подобриш настроението му. Всеки говори за промяна, но тя трябва да започне от самите нас. Да променим себе си най-напред. Да се постараяме с всеки изминал ден да ставаме по-добри вътре в душите си, да открием причините да благодарим, вместо да се оплакваме, да се усмихваме по-често и да си помагаме. Тогава, сигурен съм, ще настъпи цялостна промяна в обществото.”

Отец Костадин счита, че в младите се съдържа движещата сила на живота и те трябва да поемат управлението на страната, но да използват опита на по-възрастните. Младите хора са носители на новото и трябва да се изявяват в културата, в управлението, но е необходимо да има солидарност и толерантност между поколенията.

Отецът участва и в телевизионното предаване „Окото” на кабелната телевизия в региона. Освен в „Света троица” той служи и в други църкви в района, но тази му е любима. Гражданите на Банско са вложили много средства за изграждането ѝ. Банскалии са изявени търговци и занаятчии от край време. В онзи период много търговци са имали кантори из цяла Европа, главно в Австрия, Германия и Франция. Но това, което е емблематично за тях е, че припечеленото в чужбина те влагали в изграждането на своя град и родолюбиви дейности.

Църквата „Св. Троица” е построена през 1835 г. и е изографисана от зограф Огнян от Дебърската школа. В нея е застъпен главно бароковия стил. Зданието е на три етажа. Някога, при богослужение, на втори и трети етаж са били жените. Църквата е изключително красива и величествена. Това, което са видели българските иконописци в западните храмове, умело е съчетано с българската традиция. Удивителен е и фактът, че „Св. Троица” е строена по време на турското робство, а е много висока, въпреки че по това време е имало забрана да се строят православни храмове по-високи или на нивото от мюсюлманските. На входа на църквата има запазени два полумесеца. Банскалии използвали раждането на сина на мюсюлмански владетел и в негова чест построили величествен православен храм.

Седях и слушах духовника със затаен дъх. Историите от град Банско, който разказваше отецът за величието и изобретателността на нашите героични предци ме порази.

Накрая го попитах, какво е неговото пожелание към българите. „Хубаво би било хората да станат по-отговорни, както към своите семейства, така и към държавата. Всички да влагат много любов в това, което правят. Без любов няма вяра и надежда. Трябва да се доверим, да се уповаваме на Бог. Любовта е всичко. А за себе си искам да постигна по-голямо духовно израстване. Трябва винаги да помним, че най-големият грях е гордостта и от нея произтичат много страдания, затова не трябва да я допускаме в сърцата си.”

Според отец Костадин, раят на земята ще настъпи когато има духовност: „Раят е вътре в нас. Бог е казал: „Грижи се за тази градина, обработвай я и я облагородявай!” В управлението на страната са нужни чисти хора, които да работят за народа. Това е най-важното.”

Таня Йовева

КЪДЕ Е РАЯТ НА ЗЕМЯТА?

При посещението ни в китното селце Добърско, нашата група сякаш попадна в един различен и романтичен свят – усмихнати и дружелюбни хора, топло посрещане и уникалната църква „Св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат”, считана за най-старата на Балканския полуостров. Нашата любознателност като магнит бе привлечена най-напред от храма. В него има уникален по рода си на изобразяване стенопис – Преображение Господне, на който Христос е в ракета, която отговаря на правилата на съвременното ракетостроене, по мнението на руски учени посетили църквата. Това е непонятно за времето си, не е и по канона, но иконописците на храма са имали друга представа за Преображението. Самите иконописци са дело и плод на голямата българска култура, наследена още от траките.

След посещението ни в храма ние се отправихме към дома на ветеринарния лекар Васил Костов. Един човек със силно патриотично

чувство към своя роден разложки край. Работил е на много места, но той се спря повече на работата си в „Млечна промишленост”, където навремето са изнасяли българска продукция за САЩ, Австралия, Канада и др. държави по света.

Хобито му е писането на книги, свързани с родното му място, последната от които с рода Костови – стар, възрожденски род, от който той самият произхожда. Неговият прапраядо заедно с Васил Левски е създал легията „Раковски”. Костов проучва миналото на своя род, за да каже на младите какви люде са се раждали на нашата Българска земя. Гордее се с това, че родът му е славен не само с миналото, но и с настоящето – няма изграден значим обект в селото, без участието на рода Костови. Много от неговите роднини са били кметове на селото, а днес, всеки който дойде в Добърско се възхищава от построеното, от красотите, от инфраструктурата. Селото има стара и нова църква, и читалище, в което работят известните фолклорни групи, спечелили редица наши и международни награди.

И той ни разказва за храма "Свети Теодор Тирон и Теодор Стратилат" е изграден като трикорабна базилика от будни и заможни добърчани. Но има теория, че църквата е построена още през 1122 г. след Христа. Легендите говорят, че тук е минал Иван Шишман, тук се е венчал. Тази църква е приютила и ослепените Самуилови войници, тръгнали на път за Рилския манастир, но застигнати от тежката зима по онова време. Много от тях са намерили препитание именно там, като започнали да се занимават с певческа дейност. От Йерусалим е докарана пръст от един добърски гурбетчия и преданията говорят, че тази шепа земя носи голяма енергия в църквата. Това усетил дори един американски писател, посетил легендарното селце и храма.

„Ние, българите, не трябва да се смиряваме и излишно да скромничим пред света. С нищо не сме по-долу от другите нации.” – казва той. „Трябва да сме горди не само със своята велика история и достойното си минало, но и с това, че българската майка ражда героични чедата и до днес.”

Георги Григоров, който също е от легендарния род Костови например, е създал прекрасен рибарник. Той е един изключително трудолюбив човек, който със свои средства продължава да създава нови басейни за пъстърва. За вкусната риба при него ходят много известни и

популярни личности, защото няма нищо по-хубаво от храната, приготвена с много любов.

Костов казва, че техният род наброява над 500 души в момента, и колкото и да изглежда, че българският народ е примирен, без самочувствие, той винаги е успявал не просто да оцелява, а да пребъде и да създава.

„Вярвам, – казва той – че България отново ще превъзмогне трудностите и ще осъзнае своето достойно място не само в Европа, но и в света. Някога, в близкото минало ние бяхме на 24-то място по отношение на образованието, а сега за жалост сме на 68-мо, а само добре образованите хора успяват. Управлението трябва да милее за този народ, защото той го е заслужил. Преди месец се върнах от пътуване до Израел и Йордания. Там видях как хората са превърнали в райски кът една пустиня, а тук в Благоевградския край от райските кътчета сме направили пустини. Според мен, ликвидацията на животновъдството и на селското стопанство като цяло ни доведе до кризата. Това е плод на лошо управление. Имаше такива управленци, които не милееха за страната си и именно те извършиха големия геноцид на България. Не може от 10 млн. овце сега да имаме милион и триста. Коя държава си позволява такава вандалщина.”

После с Костов се заговорихме за певческите групи. Той ни разказа за учителката Смилена Попова и от 35 години ръководи певческата група на добърските баби. Благодарение на нейната богата фолклорна култура, на упоритостта и родолюбието ѝ, групите и на по-възрастните и на по-младите винаги печелят награди, навсякъде към тях публиката се е отнасяла с уважение и признание. Където и да са – в нас или в чужбина, те носят златните медали.

Вече 40 години този певчески състав непрекъснато се обновява и продължава да разнася славата надлъж и нашир на автентичния фолклор от добърския край. Те пеят и танцуват коледарски песни, влизат с менче вода във всеки двор на Йорданов ден и благославят всяко добърско семейство. Програмата им е с водични, битови, сватбарски и кръщенски песни и танци характерни само за това място. Голяма част от обичаите са оставили своята култура сред нас. Добърското певческо изкуство се отличава със своята мелодичност, игривост и автентичност.

Разказват още, че Добърско е село, което никой от живеещите там, не желае да напусне. Младите хора си намират работа в близките градове, но всяка вечер те се прибират у дома. Вероятно това чувство на принадлежност ги прави така добродушни, истински и усмихнати. Това вдъхновява, и да се надяваме, че българите разпилени по света, ще приемат добърската родолюбива енергия, ще се завърнат обратно в България, за да възродят нейното величие.

Таня Йовева